

Înființarea întreprinderilor sociale, pilon important susținut de Fondul Social European

Dr. ec. Elena STĂNCIULESCU

Abstract

Social enterprises are attracting more and more attention in Europe and nationally, contributing to the employment of persons with disabilities, especially those with intellectual and/or psycho-social disabilities, all while consolidating social inclusion.

To rise up to the challenges, we need to know the legal framework for establishing each type of social enterprise, the social enterprises certification procedure and the obligations that must be adhered to after certification. It is also important to know how these entities are supported by the Human Capital Operational Programme, financed by the European Social Fund, the rights and obligations of enterprises benefiting from de minimis aid and reasons for fully or partially reimbursing the aid received.

Key terms: social economy, social enterprise, work integration social enterprise, European Social Fund, *de minimis* aid

Termeni-cheie: economie socială, întreprindere socială, întreprindere socială de inserție, Fondul Social European, ajutor *de minimis*

Clasificare JEL: H20, L31

Inițierea și dezvoltarea unei afaceri de succes este o provocare în sine și cu atât mai mult atunci când este vorba despre înființarea unei întreprinderi sociale. Întreprinderile sociale constituie unul dintre modelele de muncă și de ocupare a forței de muncă ce fac parte din economia socială, jucând un rol important la nivel european și național.

În România, cadrul legal care face referire la acest tip de întreprinderi a fost instituit prin Legea nr. 219/2015 privind economia socială.

➔ Aspecte generale privind economia socială

Economia socială reprezintă un pilon important în contextul necesității reducerii disparităților sociale dintre statele membre și regiunile acestora și în cadrul lor. Fondul Social European (FSE) sprijină activ instituția întreprinderilor sociale ca o sursă de locuri de muncă, în special pentru grupurile de oameni care au dificultăți în obținerea unui loc de muncă: tineri șomeri pe termen lung, persoane cu handicap, persoane din comunitățile rurale.

Legea nr. 219/2015 definește **economia socială** ca fiind ansamblul activităților organizate independent de sectorul public, al căror scop este să servească interesul general, interesele unei colectivități și/sau cele personale nepatrimoniale, prin creșterea gradului de ocupare a persoanelor aparținând grupului vulnerabil și/sau producerea și furnizarea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări.

Economia socială are la bază următoarele principii:

- prioritate acordată individului și obiectivelor sociale față de creșterea profitului;
- solidaritate și responsabilitate colectivă;
- convergența dintre interesele membrilor asociați și interesul general și/sau interesele unei colectivități;
- control democratic al membrilor, exercitat asupra activităților desfășurate;
- caracter voluntar și liber al asocierii în formele de organizare specifice domeniului economiei sociale;
- personalitate juridică distinctă, autonomie de gestiune și independență față de autoritățile publice;
- alocarea celei mai mari părți a profitului/excedentului financiar pentru atingerea obiectivelor de interes general, ale unei colectivități sau în interesul personal nepatrimonial al membrilor.

➔ Cadrul juridic de înființare a întreprinderilor sociale

Potrivit Legii nr. 219/2015, pot fi întreprinderi sociale următoarele persoane juridice, precum și federațiile și uniunile acestora:

Tipuri de întreprindere socială	Cadrul legal de înființare
Societățile cooperative de gradul I	• Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției, republicată, cu modificările și completările ulterioare
Cooperativele de credit	• Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, cu modificările și completările ulterioare
Asociațiile și fundațiile	• Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare
Casele de ajutor reciproc ale salariaților	• Legea nr. 122/1996 privind regimul juridic al caselor de ajutor reciproc ale salariaților și al uniunilor acestora, republicată
Casele de ajutor reciproc ale pensionarilor	• Legea nr. 540/2002 privind casele de ajutor reciproc ale pensionarilor, cu modificările și completările ulterioare
Societățile agricole	• Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură, cu modificările și completările ulterioare
Orice alte categorii de persoane juridice	• Dacă respectă, conform actelor legale de înființare și organizare, cumulativ, definiția și principiile economiei sociale prevăzute de lege

➔ Procedura de atestare a întreprinderilor sociale și de certificare a întreprinderilor sociale de inserție

Guvernul a reglementat procedura de atestare și certificare a întreprinderilor sociale, respectiv a întreprinderilor sociale de inserție, de către agențiile județene pentru ocuparea forței de muncă, prin Hotărârea Guvernului nr. 585/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 219/2015 privind economia socială. Actul normativ detaliază condițiile în care întreprinderile sociale de inserție obțin certificarea, adică li se acordă marca socială, obligațiile acestora, suspendarea și retragerea mărcii sociale.

Întreprinderea socială de inserție este întreprinderea socială care are permanent cel puțin 30% din personalul angajat aparținând grupului vulnerabil, astfel încât timpul de lucru cumulat al acestor salariați să reprezinte cel puțin 30% din totalul timpului de lucru al tuturor angajaților, și are ca scop lupta împotriva excluziunii, discriminărilor și șomajului prin inserția socioprofesională a persoanelor defavorizate.

✓ Criteriile de acordare a atestatului întreprinderilor sociale

Atestatul se acordă acelor întreprinderi sociale care dispun prin actele de înființare și funcționare respectarea următoarelor criterii:

- acționează în scop social și/sau în interesul general al comunității;
- alocă minimum 90% din profitul realizat scopului social și rezervei statutare;
- se obligă să transmită bunurile rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale;
- aplică principiul echității sociale față de angajați, asigurând niveluri de salarizare echitabile, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul de unu la opt.

Atestatul se eliberează de către agenția județeană pentru ocuparea forței de muncă, respectiv a municipiului București. Acesta se acordă pe o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea prelungirii dacă se face dovada că sunt respectate condițiile ce au stat la baza acordării lui.

✓ Documentele necesare obținerii atestatului

În vederea obținerii atestatului, persoanele juridice de drept privat trebuie să depună sau să transmită prin poștă, cu confirmare de primire, la agenția județeană pentru ocuparea forței de muncă, respectiv a municipiului București, în a cărei rază teritorială își au sediul cererea pentru acordarea atestatului și actele de înființare și funcționare. Documentele se transmit în copie certificată pentru conformitate cu originalul de către reprezentantul legal sau de persoana împuternicită în acest scop, care este și cea care semnează cererea pentru acordarea atestatului.

✓ Atribuțiile agenției județene pentru ocuparea forței de muncă

Atribuțiile acestei instituții sunt următoarele:

- evaluează îndeplinirea criteriilor de atestare și soluționează cererea în termen de 30 de zile calendaristice de la data înregistrării documentației complete. Acest termen poate fi prelungit o singură dată, pentru o perioadă de 15 zile calendaristice;
- notifică în cinci zile lucrătoare de la primirea acestora, în situația în care cererea și documentația primită sunt incomplete, în vederea transmiterii de documente suplimentare în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii notificării, astfel încât cererea să fie soluționată cu respectarea termenului prevăzut de lege;
- informează solicitantul în cinci zile lucrătoare de la expirarea acestui termen, în cazul respingerii acordării atestatului pentru netransmiterea documentelor în termenul stabilit;
- întocmește o notă de constatare care conține în mod obligatoriu prezentarea situației privind îndeplinirea sau neîndeplinirea criteriilor și/sau a cerințelor legale privind atestarea ca întreprindere socială, precum și propunerea pentru acordarea sau respingerea acordării atestatului;
- pe baza documentelor depuse sau transmise și a notei de constatare întocmite de agenția de ocupare prin compartimentul pentru economie socială, directorul executiv al agenției aprobă sau, după caz, respinge prin decizie acordarea atestatului;
- pe baza deciziei privind acordarea atestatului emise de directorul executiv al agenției de ocupare, compartimentul pentru economie socială completează atestatul, care este valabil de la data emiterii deciziei directorului executiv pe o perioadă de cinci ani.

În vederea prelungirii atestatului, reprezentantul legal al întreprinderii sociale sau persoana împuternicită în acest scop trebuie să depună sau să transmită prin poștă, cu confirmare de primire, cu cel puțin 45 de zile calendaristice înainte de data expirării acestuia, dar nu mai mult de 60 de zile calendaristice, la agenția de ocupare în a cărei rază teritorială își are sediul întreprinderea socială, cererea de prelungire a atestatului, actele de înființare și funcționare și atestatul de întreprindere socială, în original.

În situația în care cererea pentru prelungirea atestatului nu este formulată în termenii legale, întreprinderea socială nu poate obține prelungirea valabilității atestatului deținut până la expirarea termenului de valabilitate al acestuia.

Agenția de ocupare înștiințează în scris întreprinderea socială în termen de trei zile lucrătoare de la data emiterii deciziei, în vederea eliberării atestatului și a deciziei de acordare a atestatului, respectiv a atestatului completat cu perioada pentru care este prelungit și a deciziei de prelungire a valabilității atestatului, după caz. Aceste documente se eliberează personal reprezentantului legal al întreprinderii sociale sau altei persoane împuternicite în acest scop.

⇒ **Obligațiile întreprinderilor sociale atestate și ale întreprinderilor sociale de inserție**

✓ **Obligațiile întreprinderilor sociale atestate:**

- să respecte criteriile de acordare a atestatului;
- să comunice agenției de ocupare orice modificări ale actelor de înființare sau constitutive, în termen de 15 zile de la modificare;
 - să comunice agenției de ocupare rapoartele de activitate și situațiile financiare anuale. Raportul de activitate anual conține aspecte privind întreaga activitate desfășurată de întreprinderea socială în perioada de raportare, specifice domeniului de activitate, inclusiv raportul social anual care conține activitățile cu caracter social, corelate cu situațiile financiare prezentate;
 - să publice, în extras, în termen de trei luni de la încheierea anului calendaristic, raportul social anual privind activitatea desfășurată și situațiile financiare anuale în Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale, administrat de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;
 - să permită accesul organelor de control prevăzute de lege, precum și al altor instituții și organe de control, în vederea exercitării de către acestea a atribuțiilor de control potrivit prevederilor legale, și să prezinte la solicitarea lor toate informațiile, datele și documentele necesare în vederea exercitării controlului.

✓ **Obligațiile întreprinderilor sociale de inserție:**

- să respecte criteriile de acordare a atestatului;
- să aibă permanent cel puțin 30% din personalul angajat aparținând grupului vulnerabil, astfel încât timpul de lucru cumulat al acestor salariați să reprezinte cel puțin 30% din totalul timpului de lucru al tuturor angajaților;
 - să aibă ca scop lupta împotriva excluziunii, discriminărilor și șomajului prin inserția socioprofesională a persoanelor defavorizate;
 - să asigure persoanelor angajate care fac parte din grupul vulnerabil măsuri privind inserția profesională și socială, cum ar fi: informarea, consilierea, accesul la formele de pregătire profesională, adaptarea locului de muncă la capacitatea persoanei, accesibilizarea locului de muncă în funcție de nevoile persoanelor, precum și alte măsuri care au ca scop sprijinirea inserției profesionale și sociale;
 - să comunice agenției de ocupare orice modificări ale actelor de înființare sau constitutive, precum și rapoartele de activitate și situațiile financiare anuale;
 - să publice, în extras, în termen de trei luni de la încheierea anului calendaristic, raportul social anual privind activitatea desfășurată și situațiile financiare anuale în Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale;
 - să transmită documentele care atestă apartenența la grupul vulnerabil agențiilor de ocupare, în termen de cinci zile de la data la care se demonstrează că persoana angajată aparține grupului vulnerabil sau, după caz, de la data la care au intervenit modificări în documentele furnizate;

- să nu utilizeze marca socială, respectiv elementul specific de identitate vizuală peste termenul de valabilitate al certificatului;
- să permită accesul organelor de control prevăzute de lege, precum și al altor instituții și organe de control, în vederea exercitării de către acestea a atribuțiilor de control potrivit prevederilor legale, și să prezinte la solicitarea lor toate informațiile, datele și documentele necesare în vederea exercitării controlului.

Statutul de întreprindere socială de inserție se certifică prin acordarea mărcii sociale. Aceasta din urmă cuprinde certificatul care atestă statutul de întreprindere socială de inserție, cu o valabilitate de trei ani de la data emiterii, precum și un element specific de identitate vizuală, care se aplică în mod obligatoriu asupra produselor realizate sau a lucrărilor executate ori a documentelor care demonstrează prestarea unui serviciu.

⇒ Sprijinul pentru înființarea de întreprinderi sociale prin FSE

Fondul Social European sprijină activ înființarea de întreprinderi sociale ca sursă de locuri de muncă, în special pentru grupurile de persoane care se confruntă cu diferite obstacole în calea angajării. Prin Programul operațional Capital uman (POCU), finanțat din FSE în cadrul axei prioritare 4 – Incluziunea socială și combaterea sărăciei, se acordă sprijin pentru înființarea acestor entități, obiectivul specific al apelului fiind *Consolidarea capacității întreprinderilor de economie socială de a funcționa într-o manieră autosustenabilă*.

POCU are în vedere atât înființarea, cât și dezvoltarea de întreprinderi sociale, inclusiv a întreprinderilor sociale de inserție, pentru integrarea pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile și combaterea sărăciei. Dezvoltarea economiei sociale va contribui la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea serviciilor locale. Antreprenorii în domeniul social, atât din entitățile nou-înființate, cât și din cele deja existente, vor putea beneficia de activități de consiliere/mentorat, precum și de formare, inclusiv în domeniul social.

Din Fondul Social European sunt susținute următoarele tipuri de **acțiuni**:

- sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale și dezvoltarea celor existente, inclusiv acordarea de sprijin financiar sub forma micro-granturilor pentru înființare și a granturilor pentru dezvoltare;
- crearea și consolidarea parteneriatelor cu actorii relevanți de pe piața muncii, din sistemul de învățământ/de asistență medicală/de asistență socială/servicii de ocupare sau din administrația locală/centrală în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile;
- crearea unor rețele de sprijin și de cooperare, stabilirea de parteneriate, pentru diseminarea de bune practici și informații, activități de consolidare a capacității și transferul de know-how cu alte comunități și cu actorii relevanți la nivel de țară sau din alte state membre;
- accesibilizarea locurilor de muncă în vederea desfășurării activității în cadrul întreprinderilor sociale de inserție;
- dezvoltarea instrumentelor pentru o mai bună cunoaștere a sectorului și îmbunătățirea vizibilității economiei sociale, inclusiv inițiative de promovare a mărcii sociale și de conștientizare a formelor specifice de acțiune ale economiei sociale;
- dezvoltarea unor soluții de finanțare avantajoase pentru finanțare de tip *seed* dedicate întreprinderilor sociale, finanțare participativă pentru portofolii de întreprinderi aflate în faza de start-up – *crowdfunding*, atragerea de donatori, investitori și alți parteneri.

✓ Etapele de implementare

Activitățile specifice sprijinite în cadrul apelului sunt structurate sub forma unei scheme pentru entități ale economiei sociale, care presupune parcurgerea a două etape de implementare: etapa I – sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale (maximum 12 luni) și etapa a II-a – implementarea planurilor de afaceri și monitorizarea funcționării întreprinderilor de acest tip (maximum 24 de luni).

Etapa I – Sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale. În această fază, beneficiarul contractului de finanțare are obligația de a desfășura acțiuni de sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale pentru persoane care doresc să înființeze astfel de întreprinderi. Acțiunile de sprijin se referă la formare profesională, consiliere în domeniul antreprenoriatului, identificarea de piețe de desfacere, dezvoltarea capacității și abilităților în diferite domenii.

În cadrul acestei etape, beneficiarul contractului de finanțare are obligația de a derula cel puțin **următoarele activități:**

1. informarea publicului cu privire la acțiunile derulate în cadrul proiectului, cu accent pe oportunitățile oferite și principalele condiții pentru a beneficia de acestea;
2. selectarea grupului-țintă care va participa la acțiunile de sprijin organizate;
3. derularea unui program de formare antreprenorială specifică în conformitate cu standardele existente pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale, și anume antreprenor în economia socială și manager de întreprindere socială.

La finalizarea programului de formare antreprenorială, beneficiarul contractului de finanțare va trebui să prezinte autorității de management/organismului intermediar pentru Programul operațional Capital uman cel puțin 90% certificate de absolvire din totalul participanților la cursurile de formare pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale, recunoscute de Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC), și planurile de afaceri elaborate individual sau în echipă de participanți în cadrul cursurilor de formare pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale;

4. alte activități de sprijin oferite în vederea înființării de întreprinderi sociale. În cadrul acestei acțiuni pot fi organizate alte activități de formare profesională (cursuri de perfecționare sau de specializare în domenii relevante pentru antreprenoriatul social), justificate prin certificate de absolvire. Activitatea poate include și acțiunile specifice pentru acreditarea cursului livrat ulterior membrilor grupului-țintă;

5. selectarea planurilor de afaceri care vor fi finanțate în cadrul proiectului (pentru înființarea întreprinderilor sociale, inclusiv a întreprinderilor sociale de inserție).

Planul de afaceri depus de persoana interesată/persoanele interesate de inițierea unei întreprinderi sociale va conține cel puțin următoarele elemente:

- misiunea socială/programele sociale ale întreprinderii sociale;
- problema socială a cărei rezolvare constituie misiunea socială a întreprinderii: categoriile de persoane cărora li se adresează întreprinderea socială respectivă și nevoile sociale ale acestora, zona geografică, problema comunitară/de mediu pe care încearcă să o rezolve întreprinderea;
- modul în care se integrează activitatea întreprinderii în contextul social și în cel economic din zona respectivă;
- modelul de organizare și funcționare a întreprinderii sociale, cu accent pe modul în care se asigură participarea membrilor și a altor actori interesați, inclusiv persoane din grupuri vulnerabile, dacă acestea fac parte din grupurile vizate de întreprindere, la deciziile privind activitățile acesteia;
- direcțiile strategice de dezvoltare a întreprinderii;
- descrierea produsului/produselor, serviciului/serviciilor, respectiv a lucrării/lucrărilor care vor face obiectul activității întreprinderilor sociale, inclusiv al întreprinderilor sociale de inserție;
- justificarea activităților propuse: analiza punctelor tari și a celor slabe ale întreprinderii, respectiv a amenințărilor și a oportunităților din mediul în care ea funcționează (analiza SWOT), precum și justificarea activităților propuse față de acestea;
- planul de finanțare al întreprinderii;

- rezultatele economice și sociale specific preconizate;
- numărul de persoane angajate în întreprinderile sociale nou-înființate.

Planurile de afaceri sunt supuse aprobării unui juriu în care vor fi cel puțin un reprezentant al sectorului economiei sociale, potrivit Legii nr. 219/2015, un reprezentant al mediului de afaceri local din regiunea/regiunile de implementare a/ale proiectului și unul al instituțiilor financiare bancare sau nonbancare din regiunea/regiunile de implementare a/ale proiectului.

Juriul va avea în vedere aplicarea unui mecanism de evaluare și selecție a planurilor de afaceri bazat pe **următoarele principii:**

- Nu vor fi finanțate două sau mai multe planuri de afaceri, propuse de persoane diferite, identice sau cu un grad foarte mare de asemănare în ceea ce privește descrierea segmentului de piață, planului de management și marketing și bugetul detaliat.
- Planurile de afaceri propuse spre finanțare vor reflecta realitatea segmentului de piață vizat și vor fi fundamentate tehnic și economic, pornind de la informații verificabile în zona geografică de implementare a proiectului.
- Juriul va evalua și selecta planurile de afaceri pe baza unei metodologii aprobate în cadrul procesului de evaluare, care va asigura principii și criterii transparente și nediscriminatorii și va viza minimum elementele menționate mai sus ca parte a planurilor de afaceri.

Cerințele minime obligatorii pentru a considera încheiată etapa I:

- îmbunătățirea competențelor în domeniul antreprenorial (atestată prin obținerea certificatului de absolvire);
- planurile de afaceri elaborate individual sau în echipă de participanți în cadrul cursurilor de formare pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale;
- administratorul schemei pentru entitățile sociale va prezenta un dosar conținând documente justificative care să ateste finalizarea procesului de selecție a planurilor de afaceri, precum și lista de rezervă (planurile de afaceri selectate în vederea finanțării în cadrul proiectului, metodologia de selecție, documentele care susțin nominalizarea comisiei de evaluare, grilele de evaluare completate și semnate de membrii comisiei de evaluare, procesul-verbal de încheiere a selecției planurilor de afaceri).

Etapa a II-a – Implementarea planurilor de afaceri și monitorizarea funcționării întreprinderilor sociale.

În cadrul acestei faze, administratorul schemei are obligația de a include cel puțin **următoarele activități:**

1. furnizarea de către administratorul schemei pentru entitățile sociale a serviciilor personalizate de consiliere ulterior finalizării procesului de selecție a planurilor de afaceri.

Pentru înființarea de întreprinderi sociale, beneficiarul contractului de finanțare va derula cel puțin activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului social sau activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului, inclusiv cu privire la identificarea de piețe de desfacere. Aceste servicii vor fi oferite doar persoanelor selectate în vederea implementării planurilor de afaceri, completând cunoștințele și aptitudinile dobândite de ei în cadrul formării derulate în etapa I;

2. asigurarea înființării și demarării funcționării întreprinderilor ce vor implementa planurile de afaceri cu ajutor *de minimis* în cadrul proiectului.

Beneficiarul se va asigura că fiecare întreprindere de economie socială finanțată dobândește un atestat de întreprindere socială în termen de maximum patru luni de la semnarea contractului de subvenție cu aceasta. Fiecare beneficiar al ajutorului *de minimis* va angaja, cel târziu la trei luni de la semnarea contractului de subvenție, cel puțin două persoane, corespunzător cuantumului ajutorului *de minimis* primit.

Întreprinderile nou-înființate vor trebui să aibă sediul social și, după caz, punctul/punctele de lucru în regiunea/regiunile de dezvoltare în care se implementează proiectul. Persoanele angajate în cadrul acestor întreprinderi vor avea, în mod obligatoriu, domiciliul sau reședința în acele regiuni;

3. decontarea de către administratorul schemei pentru entitățile economiei sociale a sumelor aferente implementării planurilor de afaceri selectate în cadrul proiectului.

Cheltuielile aferente înființării și funcționării întreprinderilor de economie socială finanțate intră sub incidența ajutorului *de minimis*, conform schemei de ajutor *de minimis* aprobate prin Ordinul ministrului fondurilor europene nr. 772/2018.

Valoarea maximă acordată per întreprindere (pentru un plan aprobat) este de 100.000 euro, reprezentând maximum 100% din totalul cheltuielilor eligibile, și se acordă numai întreprinderilor înființate de persoanele ale căror planuri de afaceri au fost aprobate anterior, în cadrul etapei I. Numărul minim de locuri de muncă create de entitățile de economie socială înființate depinde de nivelul ajutorului *de minimis* utilizat, după cum urmează:

- până la 55.000 euro – cel puțin două locuri de muncă create;
- minimum 55.000 euro și mai mic de 70.000 euro – cel puțin trei locuri de muncă create;
- minimum 70.000 euro și mai mic de 85.000 euro – cel puțin patru locuri de muncă create;
- minimum 85.000 euro și maximum 100.000 euro – cel puțin cinci locuri de muncă create.

Acordarea acestei finanțări se realizează în baza unui contract de subvenție și se poate face în maximum trei tranșe, în funcție de opțiunea exprimată de beneficiar. Ajutorul *de minimis* se înscrie în cererea de finanțare, luând în considerare și prevederile planurilor de afaceri depuse de persoanele din grupul-țintă. Prima tranșă reprezintă maximum 50% din valoarea totală a finanțării nerambursabile solicitate de întreprinderea socială.

În calitatea lor de administratori ai schemelor pentru entități ale economiei sociale, nici solicitantii, nici partenerii acestora din proiect nu pot încheia contracte de prestări de servicii, furnizare de bunuri sau execuție de lucrări cu beneficiarii ajutorului *de minimis* în cadrul aceluiași proiect.

Persoanele fizice care înființează afaceri nu trebuie să aibă calitatea de asociați majoritari în structura altor întreprinderi, la data semnării contractului de subvenție;

4. monitorizarea funcționării și dezvoltării afacerilor finanțate.

Administratorul schemei pentru entitățile economiei sociale desfășoară acțiuni care au ca scop monitorizarea activității întreprinderilor înființate, inclusiv exploatarea și sustenabilitatea planului de afaceri asumat în sensul dezvoltării, și nu doar al supraviețuirii în piață, precum și a atingerii tuturor rezultatelor asumate prin proiect, cu acordarea unei atenții deosebite menținerii locurilor de muncă create, precum și funcționalității întreprinderilor create. Metodologia de realizare a monitorizării întreprinderilor va fi prezentată în cadrul cererii de finanțare.

La finalul implementării proiectului, indiferent de cauzele care determină eventuala fluctuație a numărului de persoane angajate, administratorul schemei de economie socială are obligația de a se asigura că numărul persoanelor angajate în cadrul întreprinderilor nou-înființate este cel puțin egal cu numărul total asumat inițial.

Cerințele minime obligatorii pentru a considera încheiată etapa a II-a includ finalizarea procesului de plată a ajutorului *de minimis* acordat întreprinderilor sociale în vederea implementării planurilor de afaceri selectate.

Durata de implementare a acestei etape este de maximum 24 de luni de la data transmiterii la autoritatea de management, respectiv la organismul intermediar responsabil a dosarelor care atestă finalizarea primei etape-cadru.

La finalul acestei etape, administratorul schemei pentru entitățile sociale va prezenta un dosar conținând documente justificative privind plata sumelor acordate ca ajutor *de minimis* întreprinderilor înființate.

Cele două etape se pot suprapune parțial, în sensul că administratorul de schemă pentru entități ale economiei sociale poate începe implementarea etapei a II-a pentru segmentul de grup-țintă care a beneficiat de toate activitățile etapei I. În situația în care administratorul de schemă de antreprenoriat va organiza etapizat concursul de planuri de afaceri, acesta se va asigura că divizarea lui nu generează nicio discriminare în efectuarea selecției.

✓ **Cerințele minime obligatorii aplicabile perioadei de implementare**

- Întreprinderile de economie socială înființate vor deveni operaționale (vor obține atestatul de întreprindere socială) în termen de maximum patru luni de la semnarea contractului de subvenție, dar nu mai târziu de 18 luni de la semnarea contractului de finanțare între beneficiarul proiectului și autoritatea de management/organismul intermediar pentru Programul operațional Capital uman.

- După înființare, întreprinderile nou-create trebuie să își continue activitatea, pe durata implementării proiectului, pentru o perioadă de minimum 18 luni de la data obținerii atestatului de întreprindere socială, la care se adaugă o perioadă minimă obligatorie de șase luni de sustenabilitate ulterior finalizării implementării proiectului.

- Toate plățile aferente înființării și funcționării întreprinderilor nou-create trebuie efectuate în cadrul celor 18 luni de funcționare obligatorie pe durata implementării proiectului.

- În perioada ulterioară celor 18 luni de funcționare obligatorie pe durata implementării proiectului, respectiv pe durata celor șase luni de sustenabilitate obligatorie după finalizarea implementării proiectului, beneficiarul ajutorului *de minimis* va asigura continuarea funcționării întreprinderii și va menține ocuparea locurilor de muncă create.

- Persoanele care fac parte din echipa de proiect, asociații sau angajații beneficiarului sau partenerilor săi din proiect nu pot avea calitatea de angajați sau asociați în cadrul întreprinderilor înființate prin proiect.

- Persoanele fizice nu pot avea calitatea de asociat, administrator, reprezentant legal sau angajat la mai mult de o întreprindere înființată în cadrul acestui program. În cazul în care întreprinderea se înființează ca societate reglementată de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și are mai mult de un asociat, persoana fizică al cărei plan de afaceri a fost selectat în vederea finanțării va trebui să aibă calitatea de asociat majoritar.

- Persoanele angajate în cadrul întreprinderilor nou-înființate vor avea în mod obligatoriu domiciliul sau reședința în regiunea de dezvoltare în care se implementează proiectul, în mediul urban sau rural. Locurile de muncă create în cadrul acestor întreprinderi se vor menține ocupate minimum 18 luni de la data obținerii atestatului de întreprindere socială, precum și cel puțin șase luni de sustenabilitate ulterior finalizării implementării proiectului.

✓ **Drepturile și obligațiile beneficiarilor de ajutor *de minimis***

- Beneficiarul ajutorului *de minimis* are dreptul de a primi acest ajutor pentru implementarea planului de afaceri selectat, în condițiile prevăzute în schema de ajutor *de minimis* aprobată prin Ordinul ministrului fondurilor europene nr. 772/2018 și în Ghidul solicitantului – Condiții specifice „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale”.

- Pentru a beneficia de ajutor *de minimis*, beneficiarul are obligația de a implementa planul de afaceri selectat și de a asigura sustenabilitatea activităților în condițiile menționate anterior.

● Beneficiarul are obligația de a raporta furnizorului/administratorului schemei de ajutor *de minimis* toate datele și informațiile necesare pentru monitorizarea ajutorului, în formatul pus la dispoziție de furnizorul schemei.

● Beneficiarul ajutorului *de minimis* are obligația de a restitui întreaga valoare a ajutorului primit în situația nerespectării condițiilor de acordare și utilizare a sa, inclusiv dobânda aferentă.

✓ **Motive de restituire integrală a ajutorului *de minimis* primit**

Ajutorul *de minimis* va fi restituit integral din următoarele motive:

● nerespectarea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1.407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis*;

● nerespectarea țintelor indicatorilor privind numărul de locuri de muncă asumate prin planul de afaceri, în conformitate cu prevederile Ghidului solicitantului – Condiții specifice „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale”. Beneficiarii ajutorului *de minimis* au obligația menținerii locurilor de muncă nou-create în numărul și pe durata menționate în acest ghid;

● suspendarea sau retragerea, după caz, a atestatului de întreprindere socială sau a mărcii sociale (în cazul întreprinderilor sociale de inserție) în perioada de implementare a planului de afaceri sau în cea de sustenabilitate stabilită conform ghidului amintit.

✓ **Motive de restituire parțială a ajutorului *de minimis* primit**

Motivele de restituire parțială a ajutorului *de minimis* includ efectuarea unor cheltuieli care nu respectă prevederile art. 2 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 399/2015 privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune 2014-2020, cu modificările ulterioare.

Potrivit art. 2 alin. (1) din acest act normativ, pentru a fi eligibilă, o cheltuială trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții:

● să fie suportată și plătită respectând perioada stipulată în Regulamentul (UE) nr. 1.303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 (respectiv intervalul cuprins între data transmiterii programului către Comisia Europeană sau data de 1 ianuarie 2014, oricare dintre acestea este mai apropiată, și 31 decembrie 2023), precum și perioada de implementare stabilită de autoritatea de management prin contractul/decizia/ordinul de finanțare;

● să fie însoțită de facturi emise potrivit prevederilor legislației naționale sau ale statului în care acestea au fost emise ori de alte documente contabile pe baza cărora se înregistrează obligația de plată și de documente justificative privind efectuarea plății și realitatea cheltuielii efectuate, pe baza cărora cheltuielile să poată fi verificate/controlate/auditate;

● să fie în conformitate cu prevederile programului;

● să fie în conformitate cu contractul/ordinul de finanțare încheiat între autoritatea de management sau organismul intermediar și beneficiar;

● să fie rezonabilă și necesară realizării operațiunii;

● să respecte prevederile legislației Uniunii Europene și naționale aplicabile;

● să fie înregistrată în contabilitatea beneficiarului;

● să respecte dispozițiile Regulamentului (UE) nr. 1.303/2013.

✓ **Activități pentru care nu se aplică schema de ajutor *de minimis***

Schema de ajutor *de minimis* nu se aplică pentru următoarele activități:

- ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectoarele pescuitului și acvaculturii, reglementate de Regulamentul (UE) nr. 1.379/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 privind organizarea comună a piețelor în sectorul produselor pescărești și de acvacultură, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1.184/2006 și (CE) nr. 1.224/2009 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 104/2000 al Consiliului;
- întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul producției primare de produse agricole, astfel cum sunt enumerate în anexa nr. 1 a Tratatului CE;
- întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul transformării și comercializării produselor agricole, prevăzute în anexa nr. 1 a Tratatului CE, atunci când valoarea ajutorului este stabilită pe baza prețului sau a cantității produselor în cauză achiziționate de la producătorii primari sau introduse pe piață de întreprinderile în cauză sau când ajutorul este condiționat de transferarea lui parțială sau integrală către producătorii primari;
- pentru activitățile legate de export către țări terțe sau către state membre, respectiv ajutoarele legate direct de cantitățile exportate, ajutoarele destinate înființării și funcționării unei rețele de distribuție sau destinate altor cheltuieli curente privind activitatea de export;
- pentru activitățile condiționate de utilizarea preferențială a produselor naționale față de cele importate;
- pentru activitățile pentru achiziția de vehicule de transport rutier de mărfuri.

Bibliografie

1. Hotărârea Guvernului nr. 399/2015 privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune 2014-2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 413/11.06.2015, cu modificările ulterioare.
2. Hotărârea Guvernului nr. 585/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 219/2015 privind economia socială, publicată în Monitorul Oficial nr. 660/29.08.2016.
3. Legea nr. 219/2015 privind economia socială, publicată în Monitorul Oficial nr. 561/28.07.2015, cu modificările și completările ulterioare.
4. Ordinul ministrului fondurilor europene nr. 772/2018 privind aprobarea schemei de ajutor *de minimis* „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale”, aferentă Programului operațional Capital uman 2014-2020, axa prioritară 4 „Incluziunea socială și combaterea sărăciei”, obiectivul specific 4.16 „Consolidarea capacității întreprinderilor de economie socială de a funcționa într-o manieră autosustenabilă”, publicat în Monitorul Oficial nr. 723/22.08.2018.
5. Regulamentul (UE) nr. 1.303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.083/2006 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial nr. L 347/20.12.2013.
6. Ghidul solicitantului – Condiții specifice „Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale”, POCU/AP 4/PI 9.v/OS 4.16.